

Van de hedendaagse software-ontwikkelaar worden meer en meer vaardigheden gevraagd die niet met het programmeren zelf te maken hebben. Incrementeel, iteratief en interactief ontwikkelen is gebaseerd op communicatie, teamgeest en om kunnen gaan met onzekerheden. Een RAD-teamlid wordt geacht over een bijpassend repertoire soft-skills te beschikken.

achtergrond

Software-ontwikkelaar moet aan de theatersport

Niet iedereen heeft deze kwaliteiten van nature in zich en het percentage software-ontwikkelaars dat juist op dit gebied moeite heeft, zou – gezien alle anekdotes over nerds – nog wel eens hoger dan gemiddeld kunnen liggen. Dus moet er geoefend worden. Communicatietrainingen en cursussen workshoptechnieken tieren welig. Teambuilding door middel van survivals of samen koken is populair. Managers mediteren zich rustig. Hier wil ik een lans breken voor theatersport als oefening voor de broodnodige soft-skills.

Lol Theatersport is een vorm van improvisatietoneel. Twee teams van vier personen spelen om de beurt een scène gebaseerd op gegevens uit het publiek. Rechters en publiek geven daar punten voor en zo is er aan het eind een winnaar. Natuurlijk gaat het daarbij niet om de punten maar om de lol. Er zijn tientallen spelvormen. Een spelvorm biedt een raamwerk of spelregels voor een scène. Er zijn diverse categorieën spelvormen, bijvoorbeeld muzikale scènes, verhalende scènes, raads scènes, scènes met emoties, enzovoort.

Angst De vaardigheden die van een theaterporter worden verlangd lopen verbazingwekkend parallel aan die van een hedendaagse software-ontwikkelaar. Ook de valkuilen bij beide disciplines lijken op elkaar.

1 Samenspel (zelfsturende teams)

Eén van de weinige regels in theatersport is dat je nooit mag ontkennen. Doet iemand een voorstel, dan moet je dat accepteren. Benoemt iemand de locatie, dan is dat de locatie, wat je zelf ook in je hoofd

had. Het is dus belangrijk dat je goed oplet wat je medespelers zeggen of doen. Loopt één van hen met een boog om een denkbeeldige tafel heen, dan mag niemand daar in het vervolg nog dóórheen lopen.

In een RAD-team is het team verantwoordelijk voor de resultaten. De leden zijn van elkaar op de hoogte waar ze mee bezig zijn. In dagelijkse werkbesprekingen wordt gekeken waar problemen liggen en hoe die worden opgelost. Is iemand klaar met zijn taak, dan is er ruimte om iemand te helpen die onverwacht langer met de zijne bezig is. Het team bepaalt gemeenschappelijk wat de volgende stap wordt.

2 Valkuil: Egotripperij (not-invented-here-syndroom)

Een grote valkuil bij theatersport is egotripperij, zelf de ster willen zijn. Iemand die in zijn eentje de scène probeert naar zijn hand te zetten, verpest het daarmee voor de anderen en verpest daarmee de scène. Een andere uitingsvorm van deze valkuil is het 'dichtklappen' uit angst niks te kunnen bedenken. Aangezien je met anderen samenspeelt, is deze angst niet nodig: als jij het even niet weet, is er altijd wel iemand anders met een idee. Een ontwikkelteam (lid) dat meent alles zelf te moeten maken, zelfs als er herbruikbare componenten zijn, is niet geschikt voor een RAD-project.

3 *Communicatie met het publiek (gebruikersparticipatie)*

Geïmproviseerde scènes beginnen met gegevens uit het publiek; zonder deze input slaat het spel dood. Het is dus zaak om de sfeer erin te brengen en te houden. Het publiek moet actief zijn en meeleven voor een optimaal resultaat.

Bij een RAD-project is gebruikersbetrokkenheid essentieel. Gebruikers zijn onmisbaar bij het opstellen van requirements, het evalueren van prototypes en het accepteren van het uiteindelijke systeem.

4 *Omgaan met onzekerheid*

Per definitie weet je bij een geïmproviseerde scène niet wat er gaat gebeuren. Je weet niet welke suggestie er uit het publiek komt en je weet niet wat je medespelers zullen doen of zeggen. En toch ga je spelen en komt er meestal een leuke scène uit. Is dat een keer niet het geval, dan is dat ook geen ramp. In de volgende scène speel je gewoon weer de sterren van de hemel.

In steeds meer ontwikkeltrajecten is het op voorhand niet meer duidelijk wat het systeem moet gaan doen. Ook hier moet er met onzekerheid kunnen worden omgegaan. Dit gebeurt typisch door incrementeel te werken en per increment samen met de gebruikers de eisen vast te stellen en achteraf te evalueren of hieraan is voldaan. Door met incrementen te werken is het risico verkleind dat er iets wordt gemaakt wat de klant niet wil.

Wordt er in een increment een keer niet gemaakt wat de gebruikers bedoelen, dan is er maar een beperkte hoeveelheid tijd verloren. Dit in tegenstelling tot de waterval-aanpak, waar gebruikers er pas veel later achterkomen dat er een verkeerd systeem wordt gemaakt.

5 *Geen woorden maar daden*

De kunst is om praatscènes te vermijden en tot actie te komen. Dit is inderdaad een hele kunst. Wij hebben maar wat vaak de neiging om over dingen te praten, om te debatteren en te discussiëren, in plaats van het gewoon te gaan doen. Leidt dat in het dagelijks leven vaak tot vervelende, langdurige, bureaucratische procedures, op toneel is dat funest. Theatersport is toneel en geen hoorspel: er moet gehandeld worden. Ook bij een RAD-project is een uitgangspunt om snel tastbare resultaten te hebben. Niet blijven doorgaan tot een analyse van 3 decimalen achter de komma voor 100% compleet is (analysis paralysis), maar stoppen zodra er een basis is waar overeenstemming over is. Prototypes, deelproducten en incrementen opleveren. Ook hier: niet blijven hangen in het denken, maar vooral ook snel dóen.

ARDENNEN Naar mijn stellige overtuiging zal binnen enige jaren theatersport zich een plaats in het rijtje survival, koken en mediteren hebben verworven. Het is

namelijk een goede training voor soft-skills en het is erg geschikt voor teambuilding. Daarnaast is het goedkoop, want er zijn geen verre reizen of dure attributen voor nodig. Bovendien is het gewoon erg leuk.

Er zijn verschillende manieren om met theatersport aan de gang te gaan:

- Op een bedrijfsavond een demonstratie laten geven. Als eerste kennismaking met het fenomeen theatersport is dit een goede mogelijkheid. Nodig een team uit dat ervaring heeft met dit soort demonstraties en een leuke avond is gegarandeerd. Natuurlijk is dit louter vermaak: het is geen oefening van soft-skills of teamgeest.
- Individueel een cursus volgen of lid worden van een vereniging. In veel steden wordt aan theatersport gedaan. Door je aan te sluiten bij een cursus of vereniging ben je verzekerd van veel plezier en oefen je voor jezelf de soft-skills waar ik het over heb gehad. Het aspect van teambuilding met collega's met wie je een RAD-project gaat doen zit er dan niet aan.
- Met een team een weekend een cursus doen. Als kick-off van een project, in plaats van een weekend Ardennen, een weekend theatersporten. Mits onder deskundige leiding, is het gegarandeerd dat je na één of twee dagen op een andere manier met elkaar omgaat.

Debatteren en discussiëren op toneel is funest! Er moet gehandeld worden

- Met een team eens in de week een avond een serie lessen volgen. De meest intensieve vorm is om met collega's een serie lessen te volgen. Bijvoorbeeld gedurende 10 weken elke week een avond. Zo wordt je heel specifiek in alle aspecten van het improvisatietoneel getraind. Soft-skills training en teambuilding in één.

VERRASSEND De positieve ervaringen die we het afgelopen jaar bij Kenniscentrum CIBIT met een aantal collega's hebben opgedaan zijn verrassend. Elke week gaat een club enthousiaste collega's 'sporten'. Alleen al voor de verhalen de volgende dag bij de lunch kan ik het iedereen van harte aanbevelen!

Arjen Uittenbogaard

is docent/consultant bij het Kenniscentrum CIBIT